UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Eadem die Pasch Lect. 2. bipartita. De colloquio Angeli cum mulieribus. Nolite timere, tesum quæritis Nazarenum, Crucifixum, surrexit, non est hic I. pars explicat illaverba: Nolite timere, Jesum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-56372

Visual Library

Dominus ipſe ad tempus differendo, repellendo, nunc & aliò eam mittendo. Nonnulli quoque horum verborum Domini, *Noli me tangere, nondum enim aſcendi ad Patrem*, hunc aſſignant ſenſum: Nunc quidem, ô Magdalena, mihi perfectè jungi deſideras, ſed fruſtra; ſine prius ut aſcendam ad Patrem, ſine ut hoc tranſeat ſæculum; in alio ſæculo me plenè habebis, interim modò oportet contenta ſis verbo meo. Hæc de Magdalena breviter dicta ſufficiant, quæ apud Ioannem Evangeliſtam latiùs pertractantur.

Affuerũt Maria Iacobi & Salome. Certum eſt ſecundò, ultrà Magdalenam veniſſe ad ſepulchrum alteram Mariam, Iacobi dictam, cum Salome, ut Marcus exprimit. Illa autẽ Maria Iacobi, Mater fuit Iacobi Minoris, & Simonis, & Iudæ Thadæi Apoſtolorum Chriſti, & Ioſeph qui cognominatus eſt Iuſtus, & propoſitus fuit cum Matthia, quando ſors cecidit ſuper Matthiam. Felix ergo Mater tot ſanctis prolibus, felix familia tot benedictionibus cumulata. Vocatur & ipſa quandoque Maria Cleophæ & Alphæj, quia fuit
Ioan. 10. vir eius. Eadem vocatur ſoror B. Virginis, & cum ea aſtitit cruci Chriſti, nõ quod propriè fuerit ſoror eius filia Ioachimi & Annæ; (ut exiſtimavit S. Hieronymus contra Helvidium Theodor. Luc. 6. Beda & Anſelmus Gal. 1.) ſed ſoror dicitur more Hebræo, id eſt cognata vel conſobrina. Sic & filii eius vocantur fratres Chriſti, non quod fuerint fi-
Matt. 15. lii Ioſeph ſponſi B. Virginis ex alia uxore, ut quidã ex antiquis etiam docuerunt; ſed vocantur fratres Chriſti, id eſt conſanguinei & affines. Fuit verò Salome Mater Iacobi Majoris & Ioannis Evangeliſtæ, uxor Zebedæi piſcatoris. De quo ſic legitur in additionibus Lucii dextri per Helecam Epiſc. Cæſarauguſtanum: *In Britannia celebris eſt memoria multorum Martyrum, præcipuè S. Ariſtobuli unius de ſeptuaginta duobus diſcipulis, qui etiam dictus eſt Zebedæus, pater Iacobi & Ioannis, maritus Mariæ Salomes, qui cum Petro Romam petivit, inde relictis domeſticis ſuis miſſus in Angliam Epiſcopus, occubuit:* Martyr *anno Neronis ſecundo.* De eius verò uxore, de qua nunc agimus, ſic ibidẽ legitur: *Celebris memoria eſt apud Hiſpanos S. Mariæ Salomes, Matris S. Iacobi, & uxoris Zebedæi, quæ cum attigiſſet annum nonageſimum, anno Chriſti 42. ſub Iacobo filio Alphæi Epiſcopo Hieroſolymitano die 24. Maij ſanctiſſimè deceſſit ad cœlos in Italia, diciturque Verulis quieſcere, & mors eius multis nobilitata miraculis.* Exiſtimatur autẽ in Italiã veniſſe ex Hieroſolymis, occaſione perſecutionis, de qua dicitur;
Act. 8. *Facta eſt autem in illa die perſecutio magna, & omnes diſperſi ſunt per Regiones Iudæ.*

Ioanna etiam inter illas. Certum eſt tertiò ex S. Luca, præter dictas viſitaſſe Sepulchrum Ioannam uxorem Chuſæ Procuratoris Herodis, & alias mulieres, inter quas exiſtimatur Suſanna, quæ Chriſtũ ſecuta eſt de Ga-
Luc. 8. lilæa. Inter has verò non eſt numeranda MARIA Mater Domini, ut putat B. Greg. Nyſſenus ſer. 2. Reſurrect. qui putat eam à Luca comprehenſam, dũ dicit: *Erat Maria Magdalena, & Ioanna & Maria Iacobi, & cæteræ quæ cum eis erant.* *Luc. 24.* Si enim veniſſet MARIA Mater Domini, eius tanquam digniſſimæ nomen expreſſiſſent Evangeliſtæ. Deinde, cùm pleniſſima fide fuerit prædita, certò credidit Filii Reſurrectionem, ideoque non fuit conveniens, ut veniret cum aromatibus, ut aliæ mulieres in fide infirmæ. Dicimus ergo de illa idem quod in aliis myſteriis: *Maria conſervabat omnia ver-* *Luc 2.*
ba conferens in corde ſuo. Poteratque ipſa dicere cũ Propheta: *Secretum meum mihi, ſecretum meum* *Iſa 24.*
mihi. Expectavit ergo in conclavi ſuo Filium, ſedens in pulvere & ſilentio, ſcienſq; primò ſibi appariturum mox à Reſurrectione: quod & feciſſe colligitur ex SS. Patribus & Eccleſiæ pia traditione. Neque ſolùm Chriſtum vidit ut aliæ mulieres, ſed & totam BB. turbam à Chriſto ex inferno eductam, quorum pars magna ex Patriarchis & Prophetis, ex MARIAE progenitoribus conſtabat, qui magno affecti fuere gaudio, dum poſt Chriſti divinitatem & humanitatem, illam digniſſimam eius intuentur Matrem, inter omnes creaturas electã, ex progenie ſua oriundam, totque antiquis oraculis & myſticis figuris præſignatã. Ibi Adam & Eva vident ſuam filiam Matrem viventium effectam, per quam eorum progenies à morte erepta eſt, & reddita vitæ. Ibi Iacob myſticam ſuam ſcalam, Moyſes Rubum, Aaron virgam florentem, Iſaias virgam de radice Ieſſe. Ezechiel Orientalem ſuam portam, cum gaudio contemplantur. *De primæ reſurgentis, Chriſti apparitione Virgini Matri, vide quæ dixi Hort. Paſt, tom. 1. tract. 5. lect. 26.*

EADEM DIE PASCHATIS.

LECT. 2. bipartita. De colloq. Ang. cum mulieribus.

Nolite timere, Ieſum quæritis Nazarenum, Crucifixum, Surrexit, non eſt hic.
Marc. 16.

PARS I. De primis 2. ... bris ... matis.

ANgelus, qui hominem Deo rebellem ejecerat ex Horto Paradiſi, nunc conſolatur in Horto Sepulchri; pax enim reddita eſt Angelis & hominibus per paſſionem & reſurrectionem Chriſti. Sic aſſerit Apoſtolus. *Ipſe eſt Caput corporis Eccleſiæ, qui eſt principium, primogenitus ex mortuis, pacificans per ſanguinem crucis, ſive quæ in terris, ſive quæ in cœlis ſunt.* *Coloſſ. 1.* Quaſi dicat: Ipſe eſt caput hominum & Angelorum, primatum tenens ſuper utroſque, eos in ſe coniungens, primus reſurgens à mortuis ad vitam immortalem, & ad illam homines reducens, ut ſint ſimiles Angelis, quos pacificavit cum hominibus per ſanguinem ſuum, faciens ne ultrà cœli cives à terræ incolis alieni ſint & diſſidentes. Hoc ipſum eſt quod alio modo loquendi dicit: *Propoſuit inſtaurare omnia in Chriſto, quæ in* *Epheſ. 1.*
cœlis & quæ in terra ſunt, in ipſo. Ubi S. Hieronymus legit: *Propoſuit recapitulare omnia in Chriſto.* Quod idem eſt ac ſi diceret Apoſtolus: Voluit Deus omnes homines & Angelos, cùm inter ſe eſſent diſſi-

[Chri]ſti & inimici, iterum unire, & ad unum Caput revocare. Chriſtum enim dedit Caput ſuper omnem Eccleſiam, & per illum nos revocavit ad ſocietatem Angelorum. Hoc indicatum fuit in Chriſti Reſurrectione, dum Angeli apparent, dum terrenis redditur cœleſte commercium, & mulieri cui fuerat cum diabolo lethale conſilium, cum Angelo colloquium fit vitale. Apparet igitur tunc Angelus fulgurans in facie, & candidus in veſte, tamquam lucis nuntius, nuntius quoque gratiæ & gloriæ. In facie Angeli claritas obſervatur cœleſtis naturæ, in veſte verò figuratur gratia communionis humanæ; & temperatur ſpecies Angeli colloquentis, ut humani oculi veſtium ferant placidam claritatem, & ex fulgore vultus nuncium ſui reverentur auctoris, ut dicit S. Chryſologus ſerm. 75. Neque verò ſolùm ſermonem, ſed & miniſterium exhibet Angelus mulieribus, nam accedens revoluit lapidem, qui eis in itinere aliquam ingenerant anxietatem. Sciſcitabantur enim inter ſe: *Quis revolvet nobis lapidem ab oſtio monumenti?* Revoluit verò illũ, non ut Chriſto præberet exitum, & reſurgenti daret auxilium, ſed ut illum jam reſurrexiſſe demonſtraret, & præberet opem mulieribus ad credendum. Nempe lapis advolutus probabat mortem, revolutus probat reſurrectionem; advolutus Chriſtum velabat, revolutus illũ revelabat. Sic lapis factus eſt ex ſedente ſuper eũ Angelo doctrinæ cœleſtis cathedra, & vitæ ſchola, qui prius videbatur ſervire ad mortis ianuam, & cineris cadaveriſque clauſuram. *Beatus lapis, qui non minus corda aperit, quam ſepulchrum: Beatus qui dat reſurrectionis fidem, fideique reſurrectionem*, inquit S. Chryſologus ſer. 74. Sed videamus quomodo mulieres alloquatur Angelus: *Nolite*, inquit, *expaveſcere, Ieſum quaritis Nazarenum, Crucifixum Surrexit, non eſt hic.* Singula hæc verba pondus ſuum habent, particulariuſque explicanda ſunt.

Ang. bonus à malo quo ſecernatur.

PRimò quidem pavorem à mentibus mulierum removent, & eas conſolantur, dum dicunt: *Nolite expaveſcere.* Hoc ſcilicet ſigno Angelus bonus à ſpiritu maligno diſcernitur, quia ille poſt pavorem ſolet inducere conſolationem. Vnde cum Zacharias Angelo viſo timore concuteretur, mox dicit ei Angelus: *Ne timeas, Zacharia, exaudita eſt oratio tua.* (*Luc. 1.*) Idem quoque Angelus MARIAE dicit: *Ne timeas, Maria, inveniſti gratiam apud Deum.* (*Luc. 1.*) Sic & Danieli conſternato ob Angelicum conſpectum poſtmodum dicitur: *Noli timere, vir deſideriorum, pax tibi, confortare & eſto robuſtus.* (*Dan. 10.*) Quaſi dicat: Animum vireſque reſume, Angelus pacis ego ſum. Olim Deus per Angelum ſe hominibus etiã ſanctis terribilem exhibebat, quia erat lex timoris. Vnde & Manue pater Sampſonis, viſo Angelo dicebat uxori: *Moriemur, quia videmus Dominum.* (*Iud. 13.*) In lege autem amoris Angeli facti ſunt hominibus familiariores: unde nunc dicunt ſe cõſervos eorum, qui habent teſtimonium IESU. In Apoc. ſic loquitur Angelus Ioanni: *Conſervus tuus ſum, & fratrum tuorum habentium teſtimonium Ieſu Chriſti.* (*Apoc. 19.*) Meritò ergo poſt Reſurrectionem mulieribus dicunt. *Nolite expaveſcere*, quaſi dicat interprete S. Greg. Paveant illi, qui nõ amant adventum ſupernorum civium: Pertimeſcant, qui carnalibus deſideriis preſſi ad eorum ſe ſocietatem pertingere poſſe deſperant. Vos autem cur pertimeſcitis, qui veſtros concives videtis?

Sintne iuſto timoris cauſa.

Certè omnibus piis modo poſt Chriſti Reſurrectionem dictum cenſetur illud: *Nolite timere.* Etenim per Crucem, Sanguinem, Reſurrectionẽ ſuam Chriſtus timorem abſtulit, timoriſque cauſas, & vice eius ſpem amoremque ſtabilivit. Quid enim timerent pii? An mortem? Sed abſorpta eſt mors in victoria. *Vbi eſt mors victoria tua? Vbi eſt mors ſtimulus tuus?* Vbi robur & dominiũ ac crudelitas, qua omnes ad inferos mittebas? *Deo gratias qui nobis dedit victoriam per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.* (*1. Cor. 15.*) An peccatum? Vtique *Stimulus mortis peccatum eſt*, per quem præcipue nobis nocet & pungit, quaſi ſcorpius caudæ ſuæ aculeo & ſtimulo. Verum per Chriſti ſanguinem deletum eſt peccati chyrographum, & affixum eſt Cruci, ut jam nihil timeant qui militant ſub IESU Chriſto Crucifixo, & ſub Crucis vexillo. An fortè timenda excluſio à regno? Immò verò, *Tu Chriſte devicto mortis aculeo aperuiſti credentibus regna cælorum*: Crucem erexiſti tanquam ſcalam, qua illuc aſcenderemus, ſpem nobis firmam dediſti reſurrectionis & regni per tuam reſurrectionẽ. Aperuiſti ianuam Paradiſi, remota rhomphæa verſatili & flammante, cuius aciem & flammam in tuo corpore extinxiſti. Sic nobis *feciſti notas vias vitæ.* (*Pſal. 17.*) *Ignota utique erat ante Chriſtum via vitæ, quæ nullius reſurgentis fuerat temerata veſtigio: at ubi Dominus reſurrexit, nota facta, ſolo attrita eſt plurimorum*, inquit Ambroſius ſerm. 74. Quid ergo ultra timeant juſti? An infernum & ſatanã adverſarium? Sed infernum ſpoliavit Triumphator noſter, dum reſurrexit, & triumphavit palam de Principe tenebrarũ: eumque ſic alligavit, ut ultra nobis nocendi poteſtatem non habeat, niſi voluntariè eius nos poteſtati ſubiiciamus. Vbinam portæ tuæ, ô inferorum regnum? Vbi vincula tua, ô ſatan? Vbi captivi tui? Evome, evome eſcam electam, quam à quatuor annorũ millibus devorare præſumpſiſti: Ecce adeſt is, *qui maxillam tuam perforet*, & cogat te cibum reddere cum confuſione. (*Iob, 48.*) Immò ecce adeſt Sampſon noſter, qui diſruptis ſeris tuis egreditur liber, & portas ſecum efferens in montem aſcendit poſt mediam noctem, dum inter mortuos liberè tumulo & inferno Triumphator egreditur.

Sampſon typus Chriſti in multis.

Typus in multis fuit Chriſti reſurgentis & triumphantis illis fortis Sampſon, & inclytus victoriis, ut paſſim docent SS. Patres. 1. Sampſon ſeptẽ crines habuit, ſive ſeptem floccellos tricaſque crinium, in quibus eius fortitudo conſiſtebat: Chriſtus ſeptiformi Spiritus Sancti virtute præditus

fuit: & ſicut Sampſoni omnis fuit virtus in capite, ſic & Chriſto. Caput autem Chriſti Deus. 2. Sampſon iter faciens leonem manibus enecavit. Sic Salvator per ſuſcepti corporis Sacramentũ diabolum tanquam leonem extenſis in cruce manibus interemit. 3. Sampſon de ore Leonis favum mellis abſtraxit. Sic Chriſtus Dominus de faucibus diaboli plebem ſuam eripuit. 4. Salvavit Sampſon populũ Iſrael hoſtibus debellatis. Sic Chriſtus extinctis dæmoniis populum ſuum de morte perpetua liberavit. 5. Sampſon obſeratis portis clauditur in civitate. Sic Dominus ſignato clauditur monumẽto. 6. Sampſon fractis ſeris ſubtractiſque portis ſecurus evadit. Sic Dominus inferni ruptis obicibus aperto ſepulchro & recepto corpore, à morte liber egreditur. 7. Sampſon per mandibulam aſini ſternit Philiſtæos in agro, & de illa educit fontem aquæ, Sic Chriſtus per ſimplicitatem diſcipulorũ & ignorantiam evertit mundi ſapientiam & ſapientes; & educit aquam gratiæ omnibus ſitientibus proponendam,

SEcundò, quia ſub Chriſto mortis & inferni, peccati & diaboli victore nihil timere debent veri fideles, veritatis & fidei Chriſti ſectatores, ideo addit Angelus loquens mulieribus: *Ieſum quæritis Nazarenum, Crucifixum* Vtiq; qui Ieſum quærunt, ſalutẽ quærunt & vitam, dum quærunt auctorem ſalutis & vitæ, & ideo beati ſunt, quia habent partem in reſurrectione prima, nec habet in eos poteſtatem, mors ſecunda, ut loquitur S. Ioan-
Apoc. 20 nes. Illi enim adhærere optant, qui dicit: *Ego ſum*
Ioan. 11 *reſurrectio & vita qui credit in me, etiamſi mortuus fuerit vivet.* Quid timeant qui illum quærunt, cuius ſolum nomen potens eſt tam animæ quam corpori vitam infundere? Sed & illi qui Ieſum quærunt. Nazarenum quoque quærunt, hoc eſt, virum floridum, conſecratum, coronatum omni virtute & gloria, non ergo exortes erunt floris & odo-
Pſal. 131. ris, conſecrationis & coronæ. *Super ipſum efflorebit ſanctificatio mea*; ſive ut alia lectio habet. *Corona mea.* Quære igitur Nazarenum quære floridum & coronatum Ieſum, ut & ſuper te efflorеat ſanctificatio eius, & corona ſpecioſa tibi contexatur ex floribus eius. Quære eum in horto, ubi fuit ſepultus, ubi tanquam flos precioſus pullulavit habens
Pſal. 27. in radice virtutem vitæ. Vnde dicit Patri: *Et refloruit caro mea & ex volũtate mea confitebor ei.* Quid eſt, refloruit caro mea? Caro eius in nativitate floruit, in paſſione elanguit, in morte decidit, in reſurrectione refloruit. *Verè* ergo Nazarenus, verè floridus: radicem vitæ non potuerunt Iudæi abſcindere, nec hunc reſurgentem florem impedire; quinimo multos poſtea adhuc flores producturus ſecum eſt. lilia *Virginum*, roſas Martyrum, violas Confeſſorum, Audi S. Maximum ſer. de Reſurrect. *Refloruit caro Domini, cum rediviva de ſepulchro germinavit & in floris modum cunctis hominibus Immortalitatis afflavit odorem* Denique qui Ieſum quærit, qui Nazarenum quærit, etiam Crucifixum quærat neceſſe eſt; non enim factus eſt *Ieſus*, aut Nazarenus, niſi virtute Crucis. Non vicit, nec ſalutem attulit aut floridam ſanctificationem, niſi per illam. Non reſurget ad gloriam & vitam, niſi qui Crucifixum quæſierit, agnoverit, adoravit, mortis victorem, gloriæ & vitæ datorem. Audi Ambroſ. lib. 2. de Spir. S. cap. 5. *Flos odorem ſuum ſucciſus reſervat, & contritus accumulat, nec avulſus amittit. Ita Ieſus in patibulo crucis nec avulſus evanuit, nec contritus emarcuit: ſed illa lanceæ punctione ſucciſus ſpecioſior fuſi cruoris colore vernavit, mori ipſe neſcius, & mortuis æterna vitæ munus exhalans.*

Nolite ergo timere, ô mulieres ſanctæ, ac piæ: nolite timere, quicunque quæritis Ieſum; qui quæritis Nazarenum, qui Crucifixum. Nolite timere vos, inquit Angelus. Qui ergo timere debent? Timeant impii, nam pravos meritò timor terret, pios ſolatur affectio, Audi S. Chryſologum ſer. 80. Quæ impio timoris cauſa.
Timeat Iudæus qui tradidit, Pilatus qui addixit. Miles qui illuſit. Timeat impietas quæ crucifixit, crudelitas quæ pocula amara propinavit, ſævitia quæ obſedit ſepultum, perfidia quæ emit mendacium, inhumanitas quæ fidem vendidit. Timere ergo debent impii, qui adhuc peccatis ſuis Chriſtum produnt, illudunt, amaritudine afficiunt, crucifigunt, qui indignè ad Sacramenta accedunt Hi nõ habent partem in reſurrectione Chriſti, permanentes membra diaboli mortis rei. His potius reſurrectio in timorem vertitur, quæ piis eſt ſolamẽ In huius rei ſymbolum aſpectus Angeli loquentis erat ſicut fulgur, & veſtimenta ſicut nix; quia *in fulgure terror timoris eſt, in nive blandimentum candoris:* Angelus ergo reſurrectionis nuncius, in fulgore vultus & habitus candore demonſtratur, ut ipſa ſua ſpecie & terreret reprobos, & mulceret pios, inquit S. Gregorius. *Vtique & propter impios terræ motus factus eſt, quo etiam milites cuſtodes ſepulchri mirè commoti ſunt, ſicut & viſione Angeli.* Non tamen abſorpti fuere iuxta merita ſua, inſtar Choræ, Dathan, & Abiron; decreverat eamque eos Deus ſervare, ut poſſent ſibi ſervire tamquam Reſurrectionis teſtes apud Iudæos. Voluit enim Chriſtus ſuam Reſurrectionem omnibus teſtatam eſſe non ſolum teſtimonium perhibente cœlo per lucem & Angelos ac terra per terræ motum inſolitum; ſed etiam per teſtimonia hoſtium ſuorum & impiorum cuſtodum illam voluit irrefragabiliter eſſe notam.

TErtiò addit Angelus: *Surrexit, non eſt hic.* Attende verba Angeli: *Surrexit,* inquit, quaſi à ſomno cui voluntariè indulſit, ſicut & ipſe dicit: Pars II. [illegible]
Ego dormivi & ſoporatus ſum & exſurrexi. Somnũ vocat mortem, ſoporem vocat ſepulturam: q. d. Ego dormivi, dum per mortem quievi, & ſoporatus ſum, dum ſepulturæ traditus ſum, ſed mox excitavi me, & ſurrexi quando volui, quia ſicut animam meam pono à me, ſic & ubi voluero reſumo eam. *Quis ita dormivit quãdo voluerit, ſicut Ieſus mortuus* Ioan. 10.
eſt quando voluit? Quis ita veſtem depoſuit quando [illegible] *tuam.*

voluerit, ſicut ſe carne exuit quando voluit? Quis ita
cum voluerit abit, quomodo cum voluit obiit, in-
quit S. Auguſtinus in Ioan. Certè non tam morien-
tis tumulus, quam quieſcentis lectulus fuit locus
in quo jacuit Dominus, cui mox inſcribunt An-
geli, *Surrexit, non eſt hic*: cum ſepulchris cætero-
rum hominum etiam Regum, inſcribi ſoleat, *Hic*
iacet, Hoc clauditur tumulo, vel ſimile quippiam.
Per quam inſcriptionem agnoſcitur quomodo tā-
dem homo omnis fiat imbecillitatis exemplum,
corruptionis ſpeculum, mortis mancipium, tem-
Pſal. 15. poris ſpolium eſca vermium. At te Christo ſcri-
ptum erat: *Caro mea requieſcet in ſpe. Non dereliu-*
ques animam meam in inferno, nec dabis ſanctum
tuum videre corruptionem. Ideo terra hoc ſacratiſ-
ſimum depoſitum mox reddere coacta eſt, quæ
oſſa & pulveres etiam Sanctorum in ſe condit, in fi
ne ſolum ſæculi reddenda. Propterea etiam per
Pſal. 131. Prophetam inclamatur: *Exurge Domine, tu & arca*
ſanctificationis tuæ. Quaſi dicat: Exurge in requiem
glorioſam cum corpore tuo glorificato; quia non
convenit, ut illud corpus quod elegiſti tamquam
arcam & habitaculum divinitatis tuæ per eam ſan-
ctificatum planè admirabili & incomprehenſibili
modo, incineretur inſtar aliorum corporum, aut
corruptionem experiatur. Quid tibi cum ſepul-
chro, ô Fili Dei vivi? Quid tibi cum mortuis, ô
Auctor vitæ? Quid tibi cum tumulo, ô Victor
mortis? Quid tibi cum monumentis, ô cœli ha-
bitator? Quid tibi cum fœtore, ô Paradiſi odor?
Quid arcæ aureo divinitatis colore fulgidæ, & ex
imputribilibus lignis fabrefactæ cum incineratio
ne & corruptione? Exurge ergo glorioſus, tu & ar
ca ſanctificationis tuæ. Permitte homines mortis
reos & peccati ſervos habitare ſepulchra. Permit-
te dæmones commorari circa monumenta, ſi vis,
Matth. 8 ſicut olim illi qui inclamant tibi: *Quid nobis & ti-*
bi, Ieſu fili Dei vivi? veniſti ante tempus torquere
nos. Tibi verò locus debetur ſublimior & dignior,
Ioan 11. qui dicis: *Ego ſum reſurrectio & vita.* Exaltare igi-
Pſal. 20. tur in virtute tua, cantabimus virtutes tuas. Pro-
pter dictas igitur rationes & prophetias; Chriſto
conveniebat mox à ſepulchro ſurgere, quia qua-
draginta aut circiter horæ ſatis erant ad veritatem
mortis eius confirmandam; cui cum in ſe poteſta-
tem voluntariè dediſſet, mox eam debebat virtute
divinitatis ſuæ petimere, ad vitam immortalē re-
ſurgendo, & per reſurrectionem ſuam nos quoque
1. Cor. 15. vivificando: *Sicut enim in Adam omnes moriuntur,*
ita & in Chriſto omnes vivificabuntur. Propterea
Oſea 13. minitus fuerat per Prophetam; *Ero mors tua, O*
mors! Nempè illius morte quodammodò mor
tua eſt, dum illius morte nos vivimus; devoravit
& devorata eſt, & dum ipſum occidit, ipſa quo-
que occidit; dum in eum irruit, ipſa ruit, iureque
omnium perdidit ſervitutem, dum nihil ſibi de-
Leo ſer. bentis perſequitur libertatem, ut loquitur S. Leo
de Paſ. *Dum aſſumpti à Chriſto corporis ſollicitatur illece-*
bra, & avidis faucibus prædam putat, interiora eius
divinitatis homo & dente confoſſa ſunt, ut loquitur
S. Hieron. ad Heliodorum.

Itaque hoc iam nunciat Angelus mulieribus (&
per ipſas omnibus fidelibus Chriſtum quærenti-
bus, ut per ipſum reſpirent ad vitam) dum dicit:
Ieſum quæritis Nazarenum, crucifixum? Surrexit,
non eſt hic. Quaſi diceret, quod poſtea Apoſtolus: 1. Cor. 15.
Nunc autem Chriſtus reſurrexit à mortuis, primi-
tiæ dormientium. Primus utique reſurgentium, Primus reſurgentium Chriſtus
cum meriti & dignitatis ordine, tum etiam tem-
pore: quia primus reſurrexit ad vitam beatā, glo-
rioſam, æternam. Cæteri ab Elia vel Elizæo ſuſci-
tati iterum fuere mortui. Sicut ergo primitiæ di-
cuntur primus terræ fructus, qui olim lege veteri
Deo offerebātur: Sic Chriſtus quaſi primitivus fru
ctus è terra in quam velut in granum frumenti ce-
ciderat repullulans, & renatus per reſurrectionem
Deo oblatus eſt. Quod eleganter exprimit B. Zeno
ſer. de Reſurrect. *Granum frumenti in terra interit:*
& tamen in eo id quod intus eſt, reviviſcit, nec mor-
tem medullitus capit: ſed vetuſti corporis ſuperficie
deleta, imo in melioris naturæ iura tranſmiſſa, felix
caput foliis virentibus redimitum quaſi ab inferis
emorſum in ſuperna ſuſtollit, perennitatis gloriam
fructu populoſo tenturum. Cum Chriſto ſurrexerūt
multa corpora Sanctorum, ſed non ante ipſum: li-
cet enim hoc narretur inter ſigna in paſſione fa-
cta, hoc tamen fit per anticipationē, quia ſcilicet
virtute morientis Chriſti id factū eſt; adiiciatur-
que, quod poſt reſurrectionē exierunt de monu-
mentis, & venerunt in civitatem ſanctam. Reſur-
rexerunt ergo ut teſtes Reſurrectionis Chriſti &
Redemptionis per ipſum factæ; ſicque non opor-
tuit ante ipſum reſurgere. Ad immortalitatem ve-
rò reſurrexiſſe probabilius eſt, ut ſic probarent re-
ſurrectionum Chriſti ad immortalitatem; *Mors il-*
li ultrà non dominabitur.

Propter hæc etiam Apoſtolus dicit de Chriſto,
quod ſit *Primogenitus ex mortuis, ut ſit in omnibus* Coloſſ. 1.
primatum tenens; hoc eſt, ut iam in rerum genera-
tione, quam in regeneratione, tam in prima crea-
tione, quam in reſurrectione, Chriſtus primas te-
neat, quia ſicuti Chriſtus quatenus Deus ante om
nes & omnia eſt, omniaque in ipſo creata ſunt &
cōſtant: ita quatenus homo primogenitus ex mor-
tuis, eſt Dux & Princeps Reſurrectionis. Unde ad-
verte ſæpè in Scriptura reſurrectionem vocari re-
generationem quia perinde hominem mortuum
vitæ reſtituit, ac ſi rurſum eum generaret: Propte-
rea etiā S. Chryſologus ſepulchrum Chriſti vo-
cat uterum: *Uteri nova forma mortuum concipit, pa-*
rit vivum, inquit ipſe ſer. 74. Et iterum ſer. 79. ait:
Venit Maria ad ſepulchrum, venit ad reſurrectionis
uterum, venit ad vitæ partum, ut iterum Chriſtus
ex ſepulchro naſceretur fidei, qui carnis fuerat gene-
ratus ex ventre, & eum quem clauſa virginitas vi-
tam protulerat adpræſentem, clauſum ſepulchrum
ad vitam redderet ſempiternum.

Sic & Apoſtolus probat Reſurrectionem Chriſti
ex illo,

Pſal.2. *Act.13.*

ex illo: *Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego genui te.* Audi verba Apoſtoli: *Nos vobis annunciamus eam quæ ad Patres noſtros repromiſſio facta eſt, quoniam hanc Deus adimplevit filiis noſtris reſuſcitans Ieſum. ſicut & in pſalmo ſecundo ſcriptum eſt, Filius meus es tu, ego hodie genui te.* Hunc verſum Pſalmi tripliciter exponunt ſacri Interpretes. In primis de generatione æterna, & tunc per vocem, *Hodie*, ſignificatur æternitas, quæ eſt unus dies ſemper præſens ut ſit ſenſus: Ab æternitate, (in qua eſt unum hodie, unum inſtans, unum nunc, unum ſtabile & perenne præſens) ego genui te filiũ mihi coæqualem. Hunc ſenſum ſequitur Apoſtolus ad Hebr 1. Vlterius intelligitur rectè de generatione temporali, nã ſecundum humanitatem verè etiam tunc dicere Filio potuit Pater: Ego *hodie genui te*: ſicut & in officio Eccleſiæ habemus. Deniq; de reſurrectione ex ſepulchro id interpretari videtur Apoſtolus, quia eſt quædam nova generatio Chriſti, propter quam dicitur *Primogenitus ex mortuis*, ut iam diximus. Vnde digna eſt conſideratione correſpondentia, quæ reperitur in plurimis circumſtantiis nativitatis Chriſti ex utero, & nativitatis eius ex ſepulchro.

Nativitas Chriſti ex utero, & ex ſepulchro in multis correſpõdent.

1. Sicut ex utero Virginis intacto & incorrupto natus eſt: ita ex ſepulchro, quod à nullo corpore mortuo, tactum erat, ſine eius violatione, exſurrexit nova quadam generatione. Vnde S. Chryſologus. ſer. 75. *Divinitatis inſigne eſt clauſam virginem reliquiſſe poſt partum: de ſepulchro clauſo exiſſe cum corpore, eſt divinitatis inſigne* Appoſitè etiam B. Guerricus Abb. ſerm. 2. de Annuntiatione ad illud:

Iſai.16.

Emitte Domine agnum de petra deſerti ad montem filiæ Sion, & per petram deſerti intelligit MARIAM, quæ integritatis propoſito ſemper ſolida fuit, & ad omnes illecebras inſenſibilis velut lapidea, inſtar petræ deſerti intemerata & inculta. Deinde, ulterius ad reſurrectionem ex lapideo & intemerato ſepulchro hoc refert, per conſonantiã Nativitatis primæ ex utero, & ſecundæ Nativitatis ex ſepulchro. Vnde ſic ait: *Emitte agnum de petra, hoc eſt ſanctum & inviolatum, ſancta & inviolata proferat virginitas Rectè occaſus ortui, ſepultura conceptioni reſpondet, dum emittitur agnus de petra deſerti, condendus in petra monumenti. Ille cuius corpori monumentum erat excidendum in petra, ipſe ſibi initio corpus excidit de petra, non violans integritatem petræ dum de ea emitteretur, ſicut nec ſignatam ſepulturæ petram dum de ea egrederetur.*

2. Sicut Angeli primum Chriſti Nativitatem annunciarunt & naſcentis gloriam: ita & Angeli eius Reſurrectionem primi nunciant & reſurgentis gloriã. Matthæus mentionem facit de Angelo qui revoluit lapidem ab oſtio monumenti, & ſedebat ſuper eum, qui mulieres intrare in locum juſſit, & videre quod iam reſurrexiſſet à mortuis, Lucas duos commemorat Angelos, eoſque ſtantes. Joannes refert Magdalenam vidiſſe duos Angelos ſedentes, unum ad caput, alterum ad pedes ubi poſitum fuerat corpus IESU. Videntur hi fuiſſe in Chriſti Reſurrectione ad inſtar duorũ illorum animalium in Nativitate, ſignificabant nimirum utrumque populum, Gentilem & Iudæum in aſino & bove deſignatum) per Chriſti Reſurrectionem tranſiſſe in ſimilitudinem & participationem gloriæ Angelorum. Fuerunt ergo plures Angeli glorioſæ Reſurrectionis nuncii, prout conſtat ex varia relatione Evangeliſtarum. Et ſicut in Nativitate unus Angelus Paſtoribus apparuit illius prænũcius. Et poſtmodum ſecuta eſt multitudo cœleſtis exercitus decantans naſcentis gloriam; ſic & in Chriſti Reſurrectione non defuit angelica militia Triumphatori laudes depromens.

3. Sicut in Nativitate aliquot Paſtores electi ſunt tanquam præordinati à Deo teſtes illius: ita & in Reſurrectione aliquot mulieres à Deo electæ & præordinatæ fuerunt, tamquam primi illius teſtes.

4. Sicut Paſtoribus illis ab Angelo dicitur: *Nolite timere, annuncio vobis gaudium magnum: hodie vobis natus eſt Salvator*; ita & mulieribus dicitur: *Nolite expaveſcere, Ieſum quæritis Nazarenum. Crucifixum, Surrexit, non eſt hic* Et ſicut illis datur ſignum, Præſepe & Panni: *Invenietis infantem in præſepio pannis involutum*: ita & mulieribus datur ſignum Reſurrectionis, Sepulchrum vacuum, relicto ibi ſudario & linteis. *Venite & videte, ecce locus ubi poſuerunt eum.* Item ſicut illi reverſi ſunt laudantes & glorificãtes Deum; ita & illæ reverſæ ſunt ad Apoſtolos annunciantes gaudium Et ſicut in Nativitate pax nunciatur hominibus bonæ voluntatis; ſic etiam nunciatur à Chriſto in medio diſcipulorum ſe ſiſtente pax filiis Reſurrectionis. *Luc. 2.*

5. Sicut media nocte Chriſtus natus eſt: ſic & nonnulli ex SS. Patribus eum mox poſt mediam noctem reſurrexiſſe exiſtimant, ut ſecunda Nativitas primæ correſponderet. Vt S. Athanaſius, Rupertus, & alii. Cui opinioni favet figura Sampſonis, qui media nocte liber exiit, & portas ſecum urbis extulit; ſic ſcilicet & Chriſtus media nocte liber de inferno egreſſus eſt, & clauſtra eius diſrupit. *Sed vide quæ de hac re dixi Hort. Paſtor. tom. 1. tract. 3. lect. 24.*

6. Sicut de Chriſti Nativitate dicit Propheta, *Vocabitur nomen eius, Admirabilis Deus, Fortis, Pater futuri ſæculi*, multo magis hæc vera ſunt in eius Reſurrectione. Tunc enim maximè patuit quàm *admirabilis fortiſque* fuerit, totũ infernum terrens, totumque ſatanæ regnum: & quomodo *Pater futuri ſæculi* ſic dicẽdus, ſive ut alia lectio habet, *Pater æternitatis*. Adam enim nos genuit tempori, Chriſtus æternitati: Adã morti, Chriſtus reſurrectioni: Adam terræ, Chriſtus cœlo: Adam huic ſæculo, Chriſtus ſæculo futuro; Adam tenebris & caligini, Chriſtus luci: Adã maledictioni, Chriſtus benedictioni: Adam lachrymis & mœrori, Chriſtus gaudio & exultationi: *Benedictus qui regeneravit nos in ſpem vivam per reſurrectionem Ieſu Chriſti, in* *Iſai 9.* *1 Pet. 1.*

hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & immarceſſibilem, conſervatam in cœlis.

Nox Reſurrectionis benedicta.

HInc eſt quod Eccleſia tot benedictionibus cumulat noctem illam in qua Chriſtus reſurrexit, in qua & nos novo quodam modo pariens ad lucem eduxit; filiosque gratiæ & lucis effecit. *Hæc eſt,* inquit, *nox illa, cuius ſanctificatio fugat ſcelera, culpas lavat, reddit innocentiam lapſis, mœſtis lætitiam. Hæc eſt nox, quæ hodie per univerſum mundum in Chriſto credentes à vitiis ſæculi & peccatorum caligine ſegregatos reddit gratiæ, ſociat ſanctitati.* Et iterum: *Hæc eſt nox, de qua ſcriptum eſt:* Nox ſicut dies illuminabitur, &c. Nox illuminatio mea in deliciis meis. *O verè beata nox, quæ ſpoliavit Ægyptios; ditavit Hebræos ſpoliavit dæmones. ditavit credentes: Nox in qua terrenis cœleſtia, humanis divina iunguntur! O verè beata nox, quæ ſola meruit ſcire tempus & horam in qua Chriſtus ab inferis reſurrexit! O verè beata nox, in qua deſtructis vinculis mortis ab inferis victor aſcendit: Nihil enim naſci profuit, niſi redimi & renaſci profuiſſet; O verè beata nox, quæ peccatorum tenebras columnæ illuminatione purgavit? Gaudeat ergo tellus tantis irradiata fulgoribus, & æterni Regis ſplendore illuſtrata, totius orbis ſe ſentiat amiſiſſe caliginem.* Hæc decantantur in officio Sabbati Sancti, quod quidem officium olim nocte celebrare ſolebant miro ſplendore, ſicut & modò officium Nativitatis. Tuncque cereus rutilans cõſecrabatur, in ſymbolum Chriſti redivivi noctem peccatorum noſtrorum fugantis, & gratiæ novum lumen in cordibus noſtris accendentis.

Pſ. 138.

Exempl.

Vnde admirabile eſt exemplum, quod ad hanc rem refertur in vitis antiquorum Patrem. Cuidam illorum in deſerto agenti hæc venit cogitatio: *Cur fratribus mihi ſervientibus oneroſus ſum? Vadam ego ipſe in civitatem, & ſportellas, quas facio, vendam, emamque quod opus eſt; & ita deſinam aliis oneri eſſe.* Sic eum voluit ſatan illaqueare. Deſcendens enim frequenter in civitatem, tandem mulieris occaſione turpiter in adulterium corruit. Nec enim deſeruit dæmon. Cum enim iam rediret in deſertum cum confuſione, ſpiritu deſperationis cæpit vehementer agitari, conſiderans quod ſic Spiritum Dei contriſtaſſet, & ſanctos Angelos, venerabileſque in deſerto Patres. Quocirca cuidã flumini appropinquans, in illud ſeſe immerſurus iam erat, niſi divina manus adfuiſſet. Hac divina manu in corde tactus, & in ſe reverſus, tãdem & ad cellam reverti reſolvit, per pœnitentiæ luctum Dominum placaturus. Rediit ergo, & oſtium cellæ claudens, ſuper ſe tamquã ſuper mortuum flevit in ieiuniis & vigiliis continuis. Neminem verò voluit admittere ſecum, ſed accedentibus fratribus reſpondebat: *Fratres orate pro me, mihi in animo eſt anno uno in ſilentio pœnitentiam agere.* Cùm verò de eo ſanctitatis opinionem alii concepiſſent, ſcandalum id fratribus ingenerabat. Ieiunavit igitur, & pœnitentiam animo conceptam peregit. Die autem Paſchæ ſive ipſa nocte Reſurrectionis poſuit in vaſculo novo lucernam, & cooperiens eam ſic orabat: *Miſericors Deus, qui omnes vis ſalvari, miſerere mei, quia graviſſimè te offendi, & inimicum tuum exultare feci. Nihil apud te eſt impoſſibile, fac cum figmento tuo miſericordiam, & reſuſcita me, qui reſuſcitaturus es omnium corpora. Sed & agnoſco quod peccatum peccato adiecerim, quia deſperavi. Tu verò præcipe igne hanc lucernam accendi, ut fiduciam inde concipiam peccati mei remiſſi, reſiduumque tempus tuo impendam obſequio.* His dictis, multiſque lachrymis mox profuſis, ſurrexit, ut detecto vaſculo inſpiceret, an lucerna arderet; ſed lucem non reperiens in faciem iterum cecidit, & ſic orabat: *Parce mihi miſero, miſerator Domine, quia iterum bonitati tuæ turpitudinem meam coram Angelis & Sanctis confiteor, & niſi ſcandalum vererer, omnibus confiterer. Miſerere mei, ut alios erudiam.* Tribus ſic vicibus cum oraſſet, exauditus eſt; & lucernam ardentem reperiens, gratias divinæ egit bonitati tota illa nocte, & die ſubſequente, idque cum tanta lætitia, ut cibi corporalis obliviſceretur. Toto autem tempore vitæ ignẽ lucernæ illius adſervavit, diligentiſſimè oleum ſuperfundens, ne umquam extingueretur. Sic rurſus Spiritus Sanctus in eo habitavit, & apud omnes humilitate & ſanctitate magnus fuit; dieſque mortis ei cœlitus fuit revelatus.

De Reſurrectione Domini, & eius apparitionibus multa dixi in Horto Paſtorum, tract. 3. explicans articulum: Tertia die reſurrexit à mortuis. *Illuc remitto Lectorem.*

EADEM DIE PASCHATIS.

Dignus eſt Agnus qui occiſus eſt, accipere virtutem & divinitatem & ſapientiam & fortitudinem & honorem & gloriam & benedictionem. Apoc. 5.

Lect. 3. tripart. De Cantico & præconio Paſchali.

ADmonet nos modò Eccleſia, Sponſa Chriſti Iesu, Nazareni. Crucifixi, ut illa tamquam *Victimæ Paſchali laudes immolent Chriſtiani.* Quas verò convenientius ſacro hoc tempore laudes immolare poterunt, quàm eas quæ in Apocalypſi (poſt apertum librum illum myſticum ſcriptum intus & foris ſignatum ſigillis ſeptem) decantantur Agno corã throno eius, à Senioribus diademate inſignitis, ab Angelorum millibus, ab animalibus myſticis, ab omni denique creatura? Audiamus attentè S. Ioannem id enarrantem: *Vidi,* inquit, *Angelum fortem prædicantem voce magna: Quis eſt dignus aperire librum, & ſolvere ſignacula eius? Et nemo poterat, neque in cœlo, neque in terra neque ſubtus terram aperire librum. Et ego flebam multum. Et unus de Senioribus dixit mihi: Ne fleveris. Ecce vicit Leo de tribu Iuda radix* David *aperire librum, & ſolvere ſeptem ſignacula eius.* Et vidi: & ecce in medio throni & quatuor animalium: & in medio Seniorum

Apoc. 5.